

ОКУУЧУЛАРДЫ УЛУТТУК БААЛУУЛУКТАРДЫН НЕГИЗИНДЕ ТАРБИЯЛООГО БАСЫМ ЖАСАГАН А.С.МАКАРЕНКО АТЫНДАГЫ ИНТЕРНАТ ТҮРҮНДӨГҮ ИННОВАЦИЯЛЫК ГИМНАЗИЯ ОРТО МЕКТЕБИ

А.С.Макаренко атындагы интернат түрүндөгү инновациялык гимназия орто мектебинин директору *Бердибаев Эмилбек Рыскулбекович* Кыргыз Республикасынын билим берүүсүнүн мыктысы, бир канча жылдан бери мектеп директору болуп эмгектенип келе жатат.

Саламатсызбы Эмилбек Рыскулбекович алгач мектеп тууралуу маалыматка токтолсок.

Биздин мектеп жалпы орто билим берүүнүн мамлекеттик стандарттарына ылайык сапаттуу билим берүү кызматын көрсөткөн заманбап билим берүү мекемеси. Чүй облусунун Кара-Балта шаарындагы А.С.Макаренко атындагы интернат түрүндөгү инновациялык гимназия орто мектеби 1957-жылы мамлекет башчысы болгон И.Раззаковдун демилгеси менен малчылардын жана алыскы айылда жашаган адамдардын балдарын тарбиялап, окутуп-өстүрүү үчүн негизделип ачылган. Учурда интернатта 600 бала тарбияланат. Жалпы аянты 5 гектарды ээлейт. 7 корпусу бар. Балдарды эмгекке жана улуттук баалуулуктардын негизинде тарбиялоого басым жасайбыз. Атайын бөлүнгөн аймактарда балдар жаратылышка аяр мамиле жасашып, өз колдору менен газондорду, гүл бакчаларды тигип, бактарды карап, эмгекке тарбияланышат.

2020-2021-жылындагы билим берүү системасы эмнеси менен өзгөчөлөнө алды?

COVID-19 пандемиясы баардык билим берүү тутумуна таасир эткендей, 2020-2021-окуу жылы ар кандай тармактарга сыноо болгондой, биздин мектеп үчүн сыноо болду. Пандемия эч кимди күтүлбөгөн жерден таң калтырды, анткени мындай кырдаалга алдын-ала даярдануу мүмкүн эмес. Пандемия - бул чоңдордун гана эмес, балдардын да башына түшкөн сыноо. Быйылкы окуу жылында мугалимдер жана тарбиячылар окуучуларга билим жана тарбия берүүдө окутуунун онлайн жана офлайн тартибинде алып жүрүштү. Мамлекеттин санариптештирүү саясатына ылайык электрондук “Күндөлүк” системасын өздөштүрүп, окуучулар, эне-аталар жана мугалимдер арасындагы кайтарым байланыш ачык-айрым, тыкыс болду. Онлайн режиминде толук кандуу дистанттык билим берүүнү жүзөгө ашыруу үчүн мугалимдер видео сабактарды даярдоону, Интернет булактарын кеңири колдонууга жетишти. Ата-энелер балдарын сабакка даярдоого, тигил же бул материалды түшүндүрүүгө жана үй тапшырмасын даярдоого көбүрөөк көңүл бурууга аргасыз болушту.

Окуу жылы аяктап жатат, окутуудагы жетишкендиктер кандай болду?

Окуучулардын окуудагы жетишкендиктери жана ийгиликтери, алардын интеллектуалдык өнүгүүсүнүн таасири 2020-2021-окуу жылындагы билим берүү деңгээлдери боюнча билим сапатынын көрсөткүчтөрү: негизги жалпы билим берүү деңгээлинде – 73,2%; орто жалпы билим берүү деңгээлинде – 89 %. Ал эми республикалык предметтик олимпиаданын жыйынтыгында 2-этапта райондон-32 байгелүү орунга ээ болдук. 3,4-этапта облус, республика боюнча химия сабагынан 2-орунга Сакенов Инсан ээ болду (*мугалими Сыдыкова Ж.Н.*). Онлайн олимпиадаларда: ***“Русский мир”***, ***“Источник”***-олимпиадасында химия жана орус тили сабактарынан 1,2 даражадагы грамоталар менен, Кыргыз-орус славян университети өткөргөн ***“Любимых книг знакомые страницы”*** презентация конкурсуна катышып 9-б класстын окуучусу Турусбекова А. 3-даражадагы диплом менен сыйланды (*мугалими Чернявская Н.Ю.*) Табигый илимдер боюнча өткөрүлгөн альтернативдик олимпиада химия жана биология боюнча 10б-класстын окуучусу Садилова Аделина, 11б-класстын окуучулары Таалайбек кызы Мээрим, Ибираева Бегимай 3-этапка катышууга жетишти. Ошондой эле “Сапат” лицейи тарабынан англис тили сабагы боюнча 5-6-класстын окуучулары үчүн өткөрүлгөн ***“SPELLING”*** (“ОРФОГРАФИЯЛЫК ААРЫ”) конкурсуна катышып 1,2-орун (5-класс), “эң мыкты” наамын 3 окуучу алып кайтышты (6-класс). Орус тили жана адабияты мугалими Кожошева З.М. Эл аралык ***“Русский язык в Кыргызстане - новые горизонты”*** проектисине катышууда. **Тарбия иштери боюнча конкурстардын жыйынтыгы боюнча:** Республикалык сынакка катышып, 7а, 8в, 9в класстын окуучулары 1,2,3-орундарга ээ болушту. Республикалык окуучулар арасында өткөрүлгөн ***“Көп түрдүүлүктөгү шайкештик”*** онлайн сынагына катышып 9б-класстын окуучусу Турусбекова Альбина 2-орунду ээлеп келген. 8а-класстын окуучусу

Акылбеков Байысбек «*Асман kids*» проектисинин финалисти деген наамга ээ болду. Улуу Жеңиштин 76 жылдыгына карата жүргүзүлгөн Республикалык сынакка катышып, 8б-класстын окуучулары дипломант номинациясына ээ болушту.

Билим берүүдө мугалимдердин иш тажрыйбаларына токтоло кетсеңиз.

Быйылкы окуу жылында семинарлар, мастер-класстар, предметтик жумалыктар учурунда, усулдук иштердин планына ылайык, ачык сабактар өткөрүлүп, алар мугалимдердин заманбап окутуу методикасы жана технологияларды өздөштүргөнүн көрсөттү. Сабакка катышуунун жыйынтыгы боюнча мугалимдердин жогорку методикалык чеберчилиги белгиленди, атап айтканда:

- 1) салттуу жана салттуу эмес сабактарды өткөрүү технологиясына ээ болуу,
- 2) сабакка колдонулган формаларынын жана методдорунун сабактын мазмунуна шайкештиги,
- 3) окуучуга багытталган, дифференциалдуу окутуу технологиясын,
- 4) окуучулардын таанып билүү активдүүлүгүн жогорулатуу ыкмаларын, предметти окууга мотивациясын жогорулатуу ыкмаларын ж.б.

Методикалык семинарларда, конференцияларда, педагогикалык окууларда мектеп мугалимдеринин активдүүлүгүнүн жогорулашы мугалимдердин жогорку кесипкөйлүгүн, топтолгон иш тажрыйбасын бөлүшүүгө умтулгандыгын көрсөтөт. Мисалы:

Мугалимдер алдыңкы тажрыйбаларды жайылтуу жана методикалык жардам көрсөтүү максатында “Бирдиктүү методикалык күн”, усулдук педагогикалык кеңештер жана мастер-класстар өткөрүлдү.

Жаңычыл мугалимдер, алардын ишмердүүлүктөрү боюнча кандай иштер жүргүзүлүүдө?

Заманбап педагогиканын педагогикалык чеберчилигинин эң маанилүү критерийи мугалимдердин ишинин натыйжалуулугу деп эсептелет. Ал мектеп окуучуларынын жүз пайыз академиялык көрсөткүчүнөн жана алардын ошол эле предметке болгон кызыгуусунан билинет. Башкача айтканда, мугалим - бул бардык балдарга чексиз окутууну билген чебер. Билим берүүнүн сапатын башкаруунун негизи - окутуу методдорунан билим берүү технологияларын билим берүү процессине киргизүүгө өтүү. Биздин мектепте дагы химия мугалими **Ж.Н.Сыдыкова** - өзүнүн ишинде таланттуу балдар менен иштөөдө химия сабагына кызыккан балдарга чоң көңүл буруу менен оң жыйынтыктарга жетишет. Жаңы материалды тереңдетип окутуу менен, билим берүү процессин дифференциациялоо жана индивидуалдаштыруу гана эмес, ошондой эле өркүндөтүлгөн билим берүүнү ишке ашырат. **Джаманкулова Г.О.** педагогикалык концепциясынын негизги максаты - заманбап билим берүү технологияларынын жардамы менен ар бир окуучунун таанып-билүү иш-аракетин, сынчыл ой жүгүртүүсүн жана чыгармачыл потенциалын өнүктүрүүдө. Мугалим окуучуларды орто жана жогорку баскычтарда, англис тилин окутуунун өзгөчөлүктөрүн, окуучулардын жаш өзгөчөлүктөрүн жана

индивидуалдык өзгөчөлүктөрүн эске алган ыкмаларды колдонуу менен окутат жана тарбиялайт. Орус тили жана адабияты мугалими **И.Ш.Садыркулова**-ар бир сабакты даярдоодо окуучуларда позитивдүү когнитивдик мотивацияны калыптандырууга жардам берген билим берүү технологияларын колдонуп, когнитивдик активдүүлүктү жогорулатуунун каражаттарынын бири оюн технологияларын колдонот. Мугалим окутулган сабактар боюнча таланттуу балдар менен иштөөдө оң натыйжаларга жетишет. Ал бардык билимин жана тажрыйбасын окуучулардын логикалык ой жүгүртүүсүн активдештирүүгө жумшайт, балдардын ийгилигине чын жүрөктөн кызыгуу көрсөтүп, алардын идеяларын ийгиликтүү ишке ашырууга жардам берет. Бул мастер-класстар жеке методикалык темалардын алкагында мугалимдердин ишмердүүлүгү жөнүндө отчеттун түрү болуп калды. Биология мугалими, окуу-тарбия иштери боюнча директордун орун басары **Ж.С.Рысалиева** - биология сабагында заманбап технологияларды колдонуу тажрыйбасы менен бөлүштү.

Биздин өлкөдө билим берүү системасы дистанттык окутууну кандай кабыл алды?

Дистанттык окууну ыкчам иштеп, мугалимдердин эне-аталар ортосунда ыкчам иштеп түшүндүрүү иштери жана онлайн семинарларды өткөрүп, бир топ санарип технологиянын көп жактарын өздөштүрүп, өз-ара байланышын жана окутуудагы кыйынчылыктарды жеңип көптөгөн жетишкендиктерге ээ болду.

2021-2022-окуу жылына карата кандай пландар коюлууда?

1. Мектептин материалдык-техникалык базасын модернизациялоо жана жаңыртуу, заманбап окуу куралдары жана окуу шаймандары, спорттук шаймандар менен жабдуу (санарип кабинет, электрондук китепкана, туруктуу интернет байланыштары программалары үстүндө иштеп жатабыз).
2. Окуучулардын жатаканада жашоосуна үй-бүлөлүк шарт түзүү үстүндө иштерди алып баруу.
3. Мугалимдердин кесиптик компетенттүүлүгүн төмөнкүлөр аркылуу өркүндөтүүгө, көмөктөшүүгө: маалыматтык-коммуникациялык технологияларды андан ары өздөштүрүүнү камтыган үзгүлтүксүз кесиптик өркүндөтүү; академиялык сабактардын жаңыланган мазмунун өздөштүрүү; билим берүү ишмердүүлүгүнүн практикалык натыйжаларын, профессордук-окутуучулук курамдын кесиптик жетишкендиктерин которуу боюнча ишти күчөтүү.
4. Кыргыз Республикасынын мамлекеттик идеологиясынын жана мамлекеттик символикасынын негизинде жарандуулукту, мекенчилдикти калыптандыруу боюнча иштерди алып баруу.
5. Окуучулардын кесиптик өзүн-өзү аныктоого аң-сезимдүү мамилени калыптандыруу, адамдын экономикалык ой жүгүртүүсүн жана экологиялык маданиятын өнүктүрүү үстүндө иштер;

- окуучулардын өзүн-өзү даярдоо иштерин сапаттуу жүргүзүү;
- өзүн-өзү даярдоо иштери боюнча видеороликтерди тартуу;
- негизги билим берүү иш-аракетинин чектерин кеңейтүү;

Окуучуларды тарбиялоодо эмнеге көңүл бурасыздар?

Биз балдарды тарбиялоодо бир үй-бүлөнүн балдарындай кылып тарбиялоого басым жасайбыз. Тарбиячынын жетекчилиги астында окуучулардын өз алдынча машыгуусун уюштурууга көңүл бурулат. Окуучуларды уюшкандыкка, сабырдуулукка жана тартипке, өз алдынчалуулукка жана тырышчаактыкка тарбиялоого аракет кылабыз. Окууга карата позитивдүү мамилени калыптандыруу, мугалимдердин окуу тапшырмаларын өз убагында аткаруунун зарылдыгы жана жөндөмүнө, окуу процессинде тарбиялануучунун негизги талабы өз алдынчалуулук, тырышчаактык убакытты үнөмдүү пайдалануунун үстүндө иштейт.

Маегиңизге рахмат. Ишиңизге ийгилик каалайбыз.

Маектешкен Кыргыз билим берүү академиясынын ага илимий кызматкери Мансапова Гулира